

ایکینچی جلد

۱۹۳۶

تورکیات مجموعہ سی

استانبول دارالفنون تورکیات استیقوسی طرفندہ نشر ایملیر

مدیر:

کومرسلی زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنون شده «تورک ادبیاتی تاریخی» مدرسی

استانبول - دولت مطبعہ سی

۱۹۳۸

« فضولی به » عائد بعض نوطا

بویوک تورک شاعری « فضولی » به عائد تدقیقاتک کوچوک برخلاصه سنی ابتدا ۱۹۲۴ ده « یکی شرق کتبخانه سی » طرفندن نشر ایدیلان فضولی کلیاتنه بر مقدمه اولمق اوزره باصدیر مشدم که، بومقدمه، مؤخر آ ۱۹۲۶ ده « باکو » ده طبع ایدیلان « آذری ادبیاتنه عائد تدقیقلر » آدلی رساله مه ده درج ایدیلشدر [ص ۳۱-۳۰]. سلیمان نظیف بکک « فضولی » نامی آلتنده ۱۹۲۶ ده استانبولده باصیلان رساله سنده، « کلیات فضولی » مقدمه سنده ویردیکمز معلوماته علاوه ایدیله بیله جک یالکیز بر کوچوک نقطه کوزه چارمقدمه در : بن، « کاتب چلبی » نک مطبوع « کشف الظنون » نده فضولینک وفات تاریخی ۹۷۱ اولارق کوستریلایکندن بونک یا کلیشلفنی سویله مشدم؛ مؤلفک بالذات یازدیننی نسخهنی تدقیق ایدن نظیف بک مرحوم، کاتب چلبینک دوغرو اولارق ۹۶۳ یازدیننی سویله ییرک بنم افاده می تصحیح ایتشدر. بالخاصه « فضولی » کی بویوک بر شاعر حقنده ویریله جک اک کوچوک معلوماتک بیله ادبیات تاریخی نقطه سندن اهمیت فوق العاده سی وارد. ایشته بواعتبار ایله، سلیمان نظیف بکک بو کوچوک تصحیحنی ممنونیتله قید ایدیورز؛ و بوکا علاوه، بوراده، « فضولی » حقنده بولدیغمز یکی بر قاج کوچوک قیددن بحث ایتک ایستورز.

۱ — اسکی طلبه مدن آذربایجانلی « امین عابد » بک، « حیات » مجموعه سنه یازدیننی [حیات، ج ۱، ص ۳۱۴، ۱۷ مارت ۱۹۲۷] « فضولینک معلوم اولمایان بر اثری » عنوانلی مقاله سنده اونک « صحیفه الاثمار » آدلی کوچوک بر مشنویسندن بحث ایتدی. « مفعول مفاعیلن فاعولن »

وزنیله یازیلش ایکی یوز بیتدن مرکب بو کوچوک مثنوی نیک بر طاش باصمه سی اولدیغنی، فقط کندی سنک اوننی دکل، «شاعر عباس مذنب بک» ده موجود ۱۳۰۴ ده یازیلش بر مجموعه ده مندرج بولونان یازمه نی تدقیق ایتدیکنی سویله یین عابد بک، بو اثرک «فضولی» یه عائدیتنه قالدیر. با کوده بولوندیغم صیراده بو نسخه نی بن ده کورمشم؛ حتی، آذربایجان ادبیات جمعیتک «فضولی» حقده نشر ایتدیکی کوچوک رساله ده ده بو اثرک موجودیتندن بحث ایدیلشدی. معافیله بو اثرک «فضولی» یه عائد اولدیغنی کورسترن هیچ بر قطعی دلیل یوقدر؛ شاعرلرک بو کی مثنویلر ده کندی اسملرینی ذکر ایتهلری ایجاب ایدرکن بونده هیچ بر قیده تصادف ایدیلور. صوکرآ، فضولینک معلوم اولان شخصیت صنعتکارانه سی، اسلوب نظمی، بو اثرده قطعاً موجود دکلر. بناء علیه، اساساً هیچ بر منبعده ذکر ایدیلن بو اثرک «فضولی» یه اسنادی، امکانشزدر. بنجه بو منظومه، فضولیه قابل قیاس اولامیه حق علی العاده بر شاعره، وزمان اعتباریله ده اونندن چوق مؤخر بر دوره عائددر.

۴ — «فضولی» نیک مشهور «ساقی نامه» سنک اصل آدی «هفت جام» در. «بنکاله آسیا جمعیتی» کتبخانه سنک اخیراً «ایوانوف» طرفندن نشر اولونان [قالکوت، ۱۹۲۴] «فارسی یازمه لر قاتالوغی» نیک تدقیق ائاسنده بو کوچوک قیده دسترس اولدق. بوقاتالوغده ۶۶۷ نومروده [صحیفه ۲۹۵] مقید اولان «هفت جام»، حقیقت حالده، بزم شیمیدی به قدر «ساقی نامه» عنوانی آلتنده بیلدی کمز مثنویدن باشقا برشی دکلر. مقدمه سیده :

کنون غافل ازمن مشو می بده لبالب بدارو بیای بده
بسبع المثنای که تامقت جام بیای بده کاسه پرکن تمام

دین «فضولی»، عین زمانده بومثنوی سنک اصل اسمی ده قید ایتش اولور. اساساً اثرده «یدی جام» ک کیفیتلرینی ایضاح ایتکده در. ایشه بونسخه سایه سنده فضولینک بر اثرینک حقیق آدینی اوکره نمش اولورز.

۵ — «بریتیش موزه ثوم» فارسی یازمه لری آراسنده بولونان بر مجموعه ده فضولینک «حسن و عشق» آدی فارسی کوچوک منشور بر اثرینک موجود اولدیغنی «ریو» قاتالوغندن اوکره نیورز [فارسی یازمه لر قاتالوغی علاوه سی، ص ۲۶۹؛ ۴۶۲ نومرولو مجموعه ده 64b-70b]. اوراده کی ایضاحات، بونک، مشهور «صحت و مرض» رساله سنک فارسی اصلی اولدیغنی آکلاتیور. حالبوکه سلیمان نظیف بک، رساله سنده، بوفارسی اصلک «روحنامه» آدی اولدیغنی «حسین زاده علی» بکده موجود دیگر یکی بر یازمه نسخه یه استناداً سویله مشدی. فضولینک سائر

رساله لرینه ویرمش اولدیغی « بنک و باده، رندو زاهد » کی عنوانلره نظر آ بونک ده « حسن و عشق » نامیه توسیم ایدیش اولماسی هر هالده داها دوغرودر .

۴ - ینه « بریتیش موزه نوم » ده کی عین مجموعه داخلنده [84b-95b] فضولینک « رندو زاهد » آدلی فارسی رساله سی ده موجوددر . بور ساله نک ۱۱۴۰ ده یازیش مینیاتورلی بردیکر نسخه سی ده ینه « بریتیش موزه نوم » فارسی یازمه لری آراسنده در [ریو ، فارسی یازمه لر قاتالوغی علاوه سی ، ص ۱۹۴ ، ۳۰۴ نومروده] . اوراده کی ایضاحات ، بو رساله نک ۱۲۷۵ ده طهرانده لیتوگرافیا ایله باصیلدیغی ، و آیریجه برلین دولت کتبخانه سی یازمه لری میاننده بولوندیغی [پیرچ قاتالوغی ، نومرو ۶۸۳] کوستریور .

۵ - میلادی ۱۶۳۳ - ۱۶۳۹ سنه لری آراسنده ایرانه سیاحت ایدیه رک جدا چوق مهم برده سیاحتنامه براقش اولان « اوله آریوس » ، « دربند » دن کچدیکی صیراده ، اوراده مشهور « حجمه » مزارینی زیارت ایتش و « فضولی » اسمنده برشاعریک بوکاهاند بر اریازدیغی ده طویمشدی . بواثره استناداً اوکا بومشهور منقبه یی یعنی « عیسی پیغمبر » له « کسیک باش » حکایه سنی آکلامشار اولاجق که ، بو موضوعی قیصه جه سیاحتنامه سنه ده درج ایتشدر [« اوله آریوس » سیاحتنامه سنک فرانسه ترجمه سی ، پارس ، ۱۶۵۶ ، ص ۴۶۰ - ۴۶۱] . « آلتون اوردو دورینه عائد متنلر » عنوانی آلتنده یاقینده دردست نشر اولان کلیاتمزه بو « حجمه » مسئله سندن - آلتون اوردوده یازیش اسکی بر « حجمه نامه » متنک نشری مناسبیله - مفصلاً بحث ایدیه جکمز جهته ، بوراده ایضاحاته کیریشمک ایسته میورز . مع مافیه « فضولی » نک یویله بر اثر یازدیغی بیلمه دیکمز کی هیچ بریده ده بوکاهاند بر قیدم دسترس اولامادیغمزدن ، « اوله آریوس » ک بوخصوصده آلدانیدیغی ، داها دوغروس ، « فضولی » نک احوالی یه قدر یاییلان شهرتی اعتباریله ، الیه موجود هر هانکی بر « حجمه نامه » نک اوکا اسناد ایدیلدیکنی تخمین ایدیورز . مختلف زمانلرده مختلف تورک شعبه لری آراسنده « حجمه نامه » یعنی « کسیک باش » دستانک تعمیم ایتش اولدیغی تأیید ایدیه بوکوچوک قید ، « فضولی » نک اونیدنجی عضرده قافقاس تورکلری آراسنده کی شهرتی آکلامه سی اعتباریله ده بالخاصه دفته شایاندر .

کوبریلی زاده محمد فؤاد